

ผลกระทบบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ที่มีต่อการเติบโตของ ชุมชนเมืองปัตตานี

นางสาว สายชล สวามิภักดิ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการผังเมืองมหาบัณฑิต

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974 - 564 - 713 - 6

010822

110961965

๑

The impacts of Prince of Songkla University, Pattani Campus
on the growth of Pattani urban area

Miss Saichon Sawamipak

This Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Planning

Graduate School
Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ที่มีต่อการเติบโตของชุมชนเมืองปัตตานี

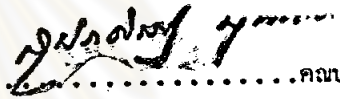
โดย นางสาว สายชล สวามิภักดิ์

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา นววงสาวทุษฎี ทายตะคุ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

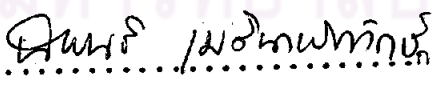

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนาค)

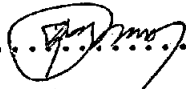
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ มานพ พงศ์ทัต)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย ศิริจันทร์ภาณุ)

.....กรรมการ
(อาจารย์วรรณศิลป์ พิรพันธุ์)

.....กรรมการ
(คุณนิพนธ์ เมธินาพิทักษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ทุษฎี ทายตะคุ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 ที่มีต่อการเติบโตของชุมชนเมืองปัตตานี

ชื่อนิติกร นางสาว สยามชล สวามิภักดิ์

อาจารย์ที่ปรึกษา นางสาว กุญจี หายกะตุ

ภาควิชา การวางแผนภาค และเมือง

ปีการศึกษา 2527

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยเป็นสถานบันการศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งจากการรวมกลุ่มกันของบุคคลจำนวนมาก ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่คานทาง ๆ เมื่อมหาวิทยาลัยไปตั้งอยู่ ณ ที่ใด จึงย่อมจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่นั้นในด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และกายภาพ

จุดมุ่งหมายของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีต่อการเติบโตของชุมชนเมืองปัตตานี ซึ่งเป็นสังคมที่ประกอบด้วยประชากรมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 76 ของประชากรเมืองทั้งหมด

ผลการวิจัยสรุปได้ว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีผลกระทบต่อชุมชนเมืองปัตตานี ดังนี้

1. ผลกระทบทางกานเศรษฐกิจ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นแหล่งงานสำคัญแห่งหนึ่งของเมืองในสาขาอาชีพบริการ ที่ก่อให้เกิดผลต่อการจ้างงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของการค้าและบริการในปริมาณเกือบทวีคูณ คือ บุคลากรมหาวิทยาลัย 541 คน ก่อให้เกิดการจ้างงานที่เกี่ยวข้องเนื่องกันกล่าวเพิ่มขึ้นถึง 660 คน ซึ่งจะส่งผลไปถึงความคองการที่อยู่อาศัย และการอุปโภคบริโภคในเมืองปัตตานี

ลักษณะพฤติกรรมการใช้จ่ายของประชากร ส่งผลทำให้การค้าประเภทการค้าบริการ และการค้าปลีกมีความสำคัญมากที่สุด คือ ร้อยละ 41.42 และ 36.11 ของการค้าทุกประเภท

2. ผลกระทบทางความประชากร

ค่าบดรูสมิแล ซึ่งเป็นค่าบดที่ทั้งมหาวิทยาลัย มีการขยายตัวเนื่องจากการอพยพเข้าของประชากร คือ นักศึกษา และบุคลากร รวมทั้งผู้ประกอบการค้าบริการในบริเวณถนนเจริญประดิษฐ์ โดยมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงประชากรจากยอดรวมการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดในช่วงปี พ.ศ. 2513 - 2525 เป็นร้อยละ 18.1 ในขณะที่ค่าบดโลกเคียง ซึ่งมีใช้ค่าบดในเขตชุมชนเมือง มีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพียงร้อยละ 6.3 เท่านั้น

3. ผลกระทบทางสังคม

มหาวิทยาลัยมีโครงสร้างก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการนับถือศาสนา แต่จะเป็นแกนกลางช่วยประสานสัมพันธ์ระหว่างชาวมุสลิมและชาวศาสนาอื่น ๆ กับกิจกรรมการพัฒนาชุมชน และกิจกรรมการศึกษาวิจัยในวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจ และการยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น โดยเฉพาะความทันสมัยในรูปแบบของการแต่งกายอย่างสากล เป็นที่ยอมรับมากขึ้นของชาวมุสลิม

4. ด้านกายภาพ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ ประชากร สังคม ซึ่งส่งผลของความเคลื่อนไหวเหล่านั้นลงบนพื้นที่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านกายภาพ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดิน ที่ตั้งอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในรูปแบบของหอพัก บริเวณถนนเจริญประดิษฐ์ ซึ่งมีปริมาณร้อยละ 66.7 ของอาคารที่เกิดขึ้นในบริเวณทั้งหมด และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงสุดร้อยละ 42.71 ของบริเวณ built up area ทั้งหมด เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.05 ต่อปี การขยายตัวในการใช้ที่ดิน บริเวณนี้ส่งผลทำให้เกิดราคาที่ดินสูงขึ้นเป็น 820,000 บาท/ไร่ ในปี 2525 จากราคา 660,000 บาท/ไร่ ในปี 2521

ผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมด้านการขนส่งสาธารณะ คือการเดินทางการศึกษาที่ชุมชนโดยรถยนต์โดยสารเล็ก ประมาณ 684 - 1326 เที่ยว/สัปดาห์ ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างงานบริการ และการหมุนเวียนของเงินตราแก่ชุมชนเมืองอีกทางหนึ่ง

Thesis Title : The impacts of Prince of Songkhla University,
Pattani Campus on the growth of Pattani urban area

Name : Miss Saichon Sawamipak

Thesis Advisor : Miss Doosadee Thaitakoo

Department : Urban and Regional Planning

Academi Year : 1984

ABSTRACT

A university can be seen as a large scale community which consists of large quantity of lecturers, students and supporting staff. So the establishment of a university certainly has its impact on changing of circumstances of such a related area in terms of socio-economic activities population and physical environment.

The main objective of this thesis aims at studying the impacts of Prince of Songkla University, Pattani Campus on the changes and growth of Pattani urban area where 76 % of urban population are moslems.

The findings are as follows :

1. Economic Impact

Prince of Songkla University, Pattani Campus provides job opportunities for local people in service sector which generate more employment and income to urban population. From the calculation, 541 jobs in the university generates related 660 jobs for urban labour force which need more houses, food, clothes and so on. This shopping pattern assists specialise from of trade in terms of commercial and service has taken place along Nong Jik - Charoenpradit road at the highest

proportion of 41.42 %

2. Population Impact

Population growth of Tambol Rusamilae where the university is located is quite high comparing to other tambols outside municipal area. The absolute change of population during 1970 - 1982 is 18.1 % while that of the nearby tambol is only 6.3 % because of in migration of lecturers, students and staff.

3. Social Impact

The university does not change people's beliefs, but acts as the bondage for integrating the separated societies through community development activities and cultural research activities which encourage better understanding and more acceptance among them.

4. Physical Impact

Prince of Songhla University, Pattani Campus has also its impacts on physical environment of Pattani urban area in terms of changes of land use pattern which can be clearly seen that 86.7 % of new buildings are houses and dormitories (annual growth rate = 3.05 %) along Nongjik-Charoenpradit road. This causes land value increases from 600,000 ฿ 1 rai in 1978 to 820,000 ฿ /rai in 1982

Minibus is one of modes of transportation connecting the campus and the urban area which generates more employment and income to local people.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากหลายฝ่ายหลายคนตลอดมา ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์คุณหญิง หายคะคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไข ขอขอบพระคุณ คุณ นิพนธ์ เมธินาพิทักษ์ จากกองสียงเมืองรวม สำนักสียงเมือง คุณ ภาณุพันธ์ ชัยรัตน์ จากกองสียงภาค สำนักสียงเมือง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือตลอดมา ขอขอบคุณแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการต่างๆ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการหาข้อมูล ด้านเอกสารและสถิติ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กองสำรวจ สำนักสียงเมืองทุกท่าน และในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จะไม่สามารถลุล่วงไปได้เลยหากขาดความสนับสนุน ทั้งกำลังกายและกำลังใจจากคุณพ่อคุณแม่ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคน ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

สายชล สวามิภักดิ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย..... ๖

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ๗

กิตติกรรมประกาศ..... ๗

รายการตารางประกอบ..... ๘

รายการแผนที่ประกอบ..... ๙

รายการแผนภูมิประกอบ..... ๗

บทที่

๑. บทนำ

๑. ที่มาและความสำคัญของปัญหา..... ๑

๒. เป้าหมายของการวิจัย..... ๑

๓. วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... ๒

๔. ขอบเขตของการวิจัย..... ๒

๕. วิธีดำเนินงานวิจัย..... ๒

๖. แหล่งที่มาของข้อมูล..... ๒

๗. ข้อจำกัดของการวิจัย..... ๓

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย..... ๓

๒.

๒.๑ ทฤษฎีการเติบโตของเมือง..... ๔

๒.๒ แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดินในเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้..... ๔

๒.๓ แนวความคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย..... ๕

๒.๔ แนวความคิดในการวิเคราะห์พื้นที่..... ๑๐

๓.

๑. สภาพปัจจุบันของจังหวัดนัคคานี..... ๑๔

๒. สภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองนัคคานี..... ๖๓

บทที่

ก. สภาพปัจจุบันของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.....๔๑

๔. การเปลี่ยนแปลง.....๑๐๒

๔.๑ สภาพการณ์โดยทั่วไป.....๑๒๓

๔.๒ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ.....๑๒๔

๔.๓ ผลกระทบทางด้านประชากร.....๑๒๗

๔.๔ ผลกระทบด้านสังคม.....๑๒๘

๔.๕ ผลกระทบทางด้านกายภาพ.....๑๓๑

๔.๑ สรุปผลการวิจัย.....๑๔๑

๔.๒ ข้อเสนอแนะ.....๑๔๓

บรรณานุกรม.....๑๔๔

ภาคผนวก.....๑๔๖

ประวัติผู้เขียน.....๑๕๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๓.๑	แสดงการแบ่งพื้นที่การปกครองจังหวัดปัตตานี พ.ศ. ๒๔๒๔..... ๒๓
๓.๒	แสดงชื่อเส้นทาง จำนวนรถตามข้อกำหนดและ จำนวนเที่ยว เติมน้ำมันต่อวัน..... ๒๔
๓.๓	แสดงจำนวนผู้โดยสารจำแนกตามสถานีในเขตจังหวัดปัตตานี พ.ศ. ๒๔๑๖ - ๒๔๒๑ ๓๐
๓.๔	เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดปัตตานีตามราคาคงที่ปี ๒๕๑๔.....๓๓
๓.๕	แสดงรายได้ของจังหวัดปัตตานีปี ๒๕๒๓ จำแนกตามประเภทภาษี.....๓๔
๓.๖	แสดงปริมาณการผลิตและมูลค่าผลผลิตพืช เศรษฐกิจจังหวัด ปัตตานี พ.ศ. ๒๕๒๓.....๓๗
๓.๗	แสดงผลผลิตด้านการประมงของจังหวัดปัตตานี พ.ศ. ๒๕๒๓.....๓๘
๓.๘	แสดงจำนวนร้านค้าที่จดทะเบียน ณ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ปัตตานี พ.ศ. ๒๕๒๔.....๔๐
๓.๙	แสดงความหนาแน่นประชากรรายอำเภอจังหวัดปัตตานี พ.ศ. ๒๕๑๓ และ ๒๕๒๔.....๔๖
๓.๑๐	แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรจังหวัดปัตตานี จำแนกรายอำเภอ.....๔๙
๓.๑๑	แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนทางการศึกษา.....๕๕
๓.๑๒	แสดงจำนวนประชากร ความหนาแน่นและการเปลี่ยนแปลง ประชากรรายตำบล อำเภอเมืองปัตตานี.....๗๔
๓.๑๓	แสดงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี พ.ศ. ๒๕๒๖.....๗๖
๓.๑๔	แสดงจำนวนสถานประกอบการค้า-บริการแยกตามระยะเวลา ดำเนินการ.....๘๐
๓.๑๕	แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมในชุมชนเมือง พ.ศ. ๒๕๒๖.....๘๑
๓.๑๖	แสดงรายได้จริงและสัดส่วนของรายได้ประเภทต่างๆของเทศบาล เมืองปัตตานี พ.ศ. ๒๕๒๔.....๘๓

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

๓.๑๗ แสดงรายได้จริงและสัดส่วนรายจ่ายประเภทต่างๆของเทศบาล
เมืองปัตตานี พ.ศ. ๒๕๒๕.....๔๔

๓.๑๘ แสดงอัตราส่วน ครู/ห้องเรียน/นักเรียน ในเขตชุมชนเมืองปัตตานี.....๔๗

๓.๑๘ เปรียบเทียบอัตราส่วนแพทย์ พยาบาลและเตียงคนไข้ต่อประชากร ๑ คน.....๔๘

๓.๒๐ แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน พ.ศ.๒๕๑๘-๒๕๒๖.....๑๐๘

๓.๒๑ แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่เป็น built-up area.....๑๑๐

๓.๒๒ แสดงลักษณะของกิจการค้าแต่ละประเภทกิจกรรมใน เขตชุมชน เมือง
ปัตตานี ปี ๒๕๒๒.....๑๑๘

๓.๒๓ แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการค้า-บริการในเขต
ชุมชน เมืองปัตตานี ระหว่างปี ๒๕๒๒-๒๕๒๖.....๑๑๘

๓.๒๔ แสดงจำนวนและประเภทร้านค้าในชุมชน เมืองปัตตานี
จำแนกรายถนนบริเวณสำรวจ.....๑๒๑

๔.๑ แสดงลำดับความสำคัญของประเภทการค้า-บริการในช่วง ๔ ปี..... ๑๒๖

๔.๒ แสดงการเปลี่ยนแปลงราคาที่ดินบริเวณพื้นที่รอบมหาวิทยาลัย :.....๑๓๖

๔.๓ แสดงพื้นที่การใช้ที่ดินชุมชนเมืองบริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปัตตานี
ใน ๓ ช่วงปี๑๔๐

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนที่ประกอบ

แผนที่	หน้า
๑ แสดงลักษณะภูมิประเทศ.....	๑๖
๒ แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน.....	๑๘
๓ แสดงพื้นที่เขตโครงการชลประทาน.....	๑๘
๔ แสดงเขตการปกครองปี ๒๕๒๕.....	๒๒
๕ แสดงโครงข่ายคมนาคม.....	๒๕
๖ แสดงขนาดประชากรรายอำเภอปี ๒๕๒๕.....	๔๔
๗ แสดงความหนาแน่นของประชากรรายอำเภอ ปี ๒๕๒๕.....	๔๗
๘ แสดงพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากร.....	๕๒
๙ แสดงขนาดประชากรรายตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี ปี พ.ศ.๒๕๒๕.....	๗๐
๑๐ แสดงความหนาแน่นของประชากรรายตำบลในเขตอำเภอเมืองปัตตานี ปี ๒๕๒๕.....	๗๒
๑๑ แสดงการใช้ที่ดินภายในชุมชนเมืองปัตตานี ปี ๒๕๒๖.....	๗๗
๑๒ แสดงการกระจายตัวของกิจกรรมบริการ.....	๘๐
๑๓ แสดงการใช้ที่ดินชุมชนเมืองปัตตานีปี ๒๕๐๕.....	๑๐๔
๑๔ แสดงการใช้ที่ดินชุมชนเมืองปัตตานี ๒๕๑๕.....	๑๐๗
๑๕ แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรรายตำบล ในอำเภอเมืองปี ๒๕๒๕.....	๑๑๕
๑๖ แสดงการขยายตัวของชุมชนเมืองในช่วง ๓ ปี.....	๑๓๓

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่

หน้า

๓.๑	แสดงโครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.....	๔๓
๔.๑	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และ กายภาพ.....	๑๒๒
๔.๒	แสดงความสัมพันธ์ของผลกระทบของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน เมือง.....	๑๒๓
๔.๓	แสดงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ.....	๑๒๔
๔.๔	แสดงผลกระทบทางด้านประชากร.....	๑๒๕
๔.๕	แสดงผลกระทบทางด้านสังคม.....	๑๒๕
๔.๖	แสดงผลกระทบทางด้านกายภาพ.....	๑๓๒
๔.๗	แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปัตตานี พ.ศ. ๒๕๐๔ ๒๕๑๔ และ ๒๕๒๖.....	๑๓๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย